

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

หัวข้อ ประชาธิปไตย

เรื่อง แนวทางสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนในสังคมไทย

จัดทำโดย พลอากาศโท ชวรัตน์ ชาญวีรกูล

รหัส 590404

เอกสารวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม หลักสูตร

“หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ 4 วิทยาลัย

รัฐธรรมนูญ

สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทนำ	1
เข้าใจหลักการพื้นฐานประชาธิปไตย	3
บทเรียนประชาธิปไตยสากล	8
แนวคิดประชาธิปไตยของผู้ในระดับแถวหน้า	
ความขัดแย้งในการปกครองของต่างประเทศ	
เสริมสร้างประชาธิปไตยในประเทศไทย	11
ความขัดแย้งในการปกครองของประเทศไทย	
โมเดลการสร้างประชาธิปไตยในสังคมไทยอย่างยั่งยืน	
บทสรุป	17
เอกสารอ้างอิง	18

คำนำ

การอยู่ร่วมกันบนโลกใบนี้ ภายใต้ประชาชนจำนวนมาก จำต้องมีกฎระเบียบ มีการปกครองเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันแบบสันติสุข ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งการปกครองที่ผ่านมานับจากสมัยอดีตจวบจนปัจจุบัน ก่อให้เกิดระบอบการปกครองขึ้นมาหลายรูปแบบหลายวิธีการ แต่พบว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองหนึ่งที่เป็นที่นิยมและมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยสมัยรัชกาลที่ 7 และใช้มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนี้มีเจตจำนงในการปกครองที่มุ่งเน้นการเป็นเจ้าของประเทศของประชาชน ดำเนินการโดยประชาชนและทำเพื่อประชาชน ซึ่งการเห็นชอบของประชาชนคนในชาติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกันหมดนั้น ย่อมเป็นไปได้ยาก เนื่องจากการทำให้ทุกคนในชาติจำนวนหกสิบล้านกว่าล้านคนเห็นชอบในเรื่องเดียวกันในทิศทางเดียวกันทั้งหมด คงเป็นไปได้ยากหรือแทบจะเป็นไปไม่ได้เลย เนื่องจากต่างความคิดเห็น ต่างการศึกษา ต่างการเลี้ยงดู และต่างเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ตลอดจนต่างวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องใช้เสียงส่วนใหญ่ของประชาชนที่มีจำนวนมากในการที่จะเห็นด้วยและยอมรับในเรื่องใดๆ ภายใต้การตัดสินใจร่วมกันหรือที่เรียกว่าประชามติคือ มติที่มาจากประชาชนคนส่วนใหญ่ในช่วงเวลาหนึ่งๆ

บทความนี้ได้นำเสนอข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยได้แก่ ความหมาย หลักการ รูปแบบการปกครอง และข้อมูลจากแนวคิดของผู้นำหรือกुरुที่เป็นที่ยอมรับหรือเป็นที่รู้จักในระดับสากลที่ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งสามารถต่อยอดความคิดให้กับคนอื่นได้ รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยในประเทศไทยที่เน้นในด้านการปกครอง และเสนอแนวทางการสร้างประชาธิปไตยที่ยั่งยืนในสังคมไทย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นกระจุกสะทอนภาพความคิดที่อาจจะจุดประกายให้กับผู้เกี่ยวข้องหรือผู้นำประเทศได้มีโอกาสรับรู้ และอาจสะกิดความคิดให้กับผู้นำในการนำไปพิจารณาส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติในวงกว้างอย่างจริงจังก็เป็นได้ ด้วยมุ่งหวังประโยชน์สุขที่จะบังเกิดขึ้นกับประชาชนในประเทศไทยต่อไป

พลอากาศโท ชวรัตน์ ชาญวีรกูล

รองเสนาธิการทหารอากาศ

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมประเภทหนึ่ง โดยธรรมชาติแล้ว ส่วนใหญ่มักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวกมากกว่าจะอยู่แบบสันโดษ ยกเว้นนักบวชบางนิกายหรือคนบางจำพวกที่ชอบอยู่คนเดียวไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร ซึ่งจะเป็นไปได้ยาก เพราะอย่างน้อยย่อมต้องมีการพบปะกับผู้คนบ้างเท่าที่จำเป็นในขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิต เนื่องจากต้องซื้อต้องหาสิ่งของที่จำเป็นซึ่งเป็นปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ โดยจะคล้ายคลึงกับสัตว์ที่ต้องอยู่รวมกันเป็นฝูงเพื่อสร้างพลังอำนาจในการล่าเหยื่อหรือเพื่อการปกป้องตนเองและเผ่าพันธุ์ให้มีโอกาสอยู่รอดจากนักล่า อาจมีข้อยกเว้นในสัตว์บางประเภทที่มักจะอยู่ตัวเดียวเนื่องจากมีความสามารถที่จะอยู่รอดและหากินด้วยตนเองได้อย่างไม่เดือดร้อน แต่จะเป็นเช่นนั้นได้ไม่นานเพราะสัตว์ต้องผสมพันธุ์ต้องมีครอบครัว ซึ่งการอยู่รวมกันของสัตว์จำต้องมีระบบมีจำฝูงหรือผู้นำในการควบคุมดูแลฝูงเช่นกัน เมื่อหันมองธรรมชาติของมนุษย์ในฐานะสัตว์ประเสริฐที่ต้องอยู่รวมกันเช่นกัน จึงจำเป็นต้องมีการปกครองดูแลการอยู่รวมกันให้สามารถอยู่รวมกันได้เป็นอย่างดีไม่ระบบใดก็ระบบหนึ่งซึ่งการวางกฎในการปกครองการอยู่รวมกันมีตั้งแต่เมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน แต่เชื่อได้ว่าตั้งแต่มีมนุษย์เกิดขึ้นและได้มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม จนกระทั่งมีการบัญญัติเป็นระบอบการปกครองในเวลาต่อมา จนทำให้มนุษย์อยู่รวมกันบนโลกนี้ได้อย่างเป็นระบบไม่ว่าจะพอใจหรือไม่ก็ตามดังนั้น จากอดีตถึงปัจจุบันพบว่า ระบอบการปกครองได้เกิดขึ้นหลายแบบหลายประเภท อาทิ ระบอบราชาธิปไตย ที่ปกครองโดยกษัตริย์หรือพระราชผู้ครองประเทศ ระบอบเผด็จการทหารจะปกครองโดยทหารที่เข้ามาควบคุมอำนาจในประเทศ ระบอบอำมาตยาธิปไตย ที่เป็นระบบศักดินา จะปกครองโดยเหล่าข้าราชการ ได้แก่ ทหาร ตำรวจ พลเรือน ระบอบอำนาจนิยม จะเป็นระบอบที่ปกครองโดยคนเพียงคนเดียว หรือโดยคนกลุ่มน้อย ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจมากกว่าประชาชนทั่วไป ระบอบประชาธิปไตย จะเป็นระบอบการปกครองตนเองของประชาชน อาจเรียกว่าปกครองโดยประชาชนเพื่อประชาชน โดยทุกคนจะเป็นเจ้าของสาธารณะสมบัติร่วมกัน และระบอบอื่นๆ แต่ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบที่นิยมในหลายประเทศทั่วโลก ด้วยเชื่อว่า ระบอบการปกครองนี้ จะสร้างควมมีประสิทธิภาพทั้งในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศ รวมถึงให้ความเป็นธรรมได้มากกว่าระบอบการปกครองอื่นที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะในประเทศไทยในยุคสมัยก่อนที่มีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชเรื่อยมา จนถึงยุคกรุงรัตนโกสินทร์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งใหญ่จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในสมัยรัชกาลที่ 7 จนกระทั่งถึงปัจจุบันรัชกาลที่ 9 ยังคงใช้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข แม้ว่าจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันในหลายเรื่องหลายประการ มีความขัดแย้งเกิดขึ้นหลายครั้ง ทั้งในระดับรุนแรงน้อยจนถึงรุนแรงมากจนนำมาซึ่งการประท้วงการเรียกร้องอีกมากมาย รวมถึงการประท้วงที่ใช้ความรุนแรงในการปะทะต่อสู้กัน ซึ่งมีให้เห็นอยู่เนืองๆ เรื่อยมา แต่ก็สามารถระงับเหตุการณ์ได้แม้จะพบว่าบางครั้งมีการสูญเสียถึงแก่ชีวิตของประชาชน ไม่ใช่แต่ในประเทศไทยเท่านั้นยังคงพบสถานการณ์เช่นนี้ในอีกหลายประเทศในโลก ซึ่งหลายสาเหตุเป็นสิ่งสะท้อนถึงความเข้าใจในประชาธิปไตยในมุมมองที่ต่างกัน ความต้องการและวิถีการปฏิบัติที่ต่างกัน จนไม่สามารถรวมการณกันได้ รวมถึงการไม่พยายามที่จะเข้าใจในประชาธิปไตยที่สามารถมีความแตกต่างกันได้ ยอมรับกันได้เกื้อกูลกันได้ โดยอาจเป็นความแตกต่างที่พร้อมๆ กับเป็นความเหมือนกันได้เช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อหา

จุดยืนร่วมกันและพร้อมก้าวเดินไปด้วยกันได้ตั้งนั้น การหาแนวทางในการสร้างประชาธิปไตยให้ถูกต้องในทางปฏิบัติและเกิดความยั่งยืนในสังคมไทย จึงเป็นวิถึทางหนึ่งที่ต้องร่วมกันคิดร่วมกันปฏิบัติให้เกิดความชัดเจน เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของประชาชนคนไทยเปี่ยมด้วยสันติสุขอย่างแท้จริงและเพื่อชีวิตที่ดีของลูกหลานไทยในอนาคตสืบต่อไป

เข้าใจหลักการพื้นฐานประชาธิปไตย

ความหมายและความสำคัญ

คำว่า ประชาธิปไตย ตามรากศัพท์ประกอบด้วย 2 คำ คือ คำว่า ประชา หมายถึงหมู่คนหรือปวงชน กับคำว่า อธิปไตย หมายถึงความเป็นใหญ่ คำว่า ประชาธิปไตย จึงหมายถึง ความเป็นใหญ่ของปวงชน หรือปวงชนเป็นใหญ่นอกจากนี้มีการนิยามจากหลายแหล่ง ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ให้ความหมาย ประชาธิปไตย ไว้ในหนังสือพจนานุกรมของทางราชการว่า แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่

วิกิพีเดีย (<https://th.wikipedia.org/wiki/ประชาธิปไตย>) ให้ความหมาย ประชาธิปไตย (Democracy) ว่าเป็นแนวคิดที่เชื่อว่าประชาชนมีสิทธิที่จะปกครองตนเอง

อาจกล่าวได้ว่า ประชาธิปไตย หมายถึงระบอบการปกครองประเทศระบอบหนึ่ง ภายใต้แนวคิดที่เชื่อว่าประชาชนมีสิทธิที่จะปกครองตนเอง ซึ่งเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน คำว่า ประชาชน ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่หมายรวมถึง ประชาชนปวงชนทั้งชาติ ไม่ว่าจะมั่งมีหรือยากจน ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด จะถือว่า ปวงชนหรือประชาชนเหล่านี้ย่อมมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในการปกครองประเทศร่วมกันอย่างเสมอภาคแม้ว่าประเทศส่วนใหญ่ในโลกที่เป็นประเทศประชาธิปไตย แต่บางประเทศก็เป็นได้แค่เพียงในนามเท่านั้น ดังนั้น การที่ปวงชนจะมีความเป็นใหญ่ในการแสดงความคิดเห็นได้ก็จำเป็นที่ปวงชนนั้นต้องมีสิทธิและหน้าที่ตามหลักสิทธิมนุษยชนอันเป็นสิทธิหน้าที่ตามธรรมชาติของทุกคนที่เกิดมาบนโลกใบนี้พึงจะได้รับโดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคที่มาพร้อมกับคำว่าหน้าที่ ที่ต้องไม่สร้างความเสียหายให้แก่บุคคลอื่นรวมถึงส่วนรวม หากมีบุคคลใดกลุ่มใดได้รับสิทธิพิเศษที่เหนือกว่าผู้อื่นพึงจะได้รับหรือเป็นอภิสิทธิ์ชน จะถือว่าการปกครองไม่ใช่ประชาธิปไตย แสดงถึงระบอบประชาธิปไตย จะถือความเห็นของปวงชนฝ่ายข้างมากเป็นเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ในขณะเดียวกันสิทธิของปวงชนกลุ่มน้อย ย่อมต้องได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยความเห็นของคนกลุ่มใหญ่นั้น จะต้องเป็นความเห็นที่มีเหตุผล และเป็นธรรมเมื่อพิจารณาในแง่ของศีลธรรมจะเห็นได้ว่า ระบอบประชาธิปไตยนี้ มีหลักการที่มีรากฐานสืบเนื่องมาจากการเคารพในความเป็นธรรม (Justice) เหตุผล (Reason) เมตตาธรรม (Compassion) ความศรัทธาในมนุษยชาติ (Faith in man) และความเคารพในเกียรติภูมิแห่งมนุษยชน (Human dignity) ทำให้ประชาธิปไตยสามารถใช้ได้ในความหมาย 3ฐานะได้แก่

1. ความหมายในเชิงความคิดจะเป็นปรัชญา ทฤษฎีหรืออุดมการณ์ทางการเมืองความเป็นธรรมชาติ

ของมนุษย์ กฎแห่งธรรมชาติ และ สภาวะธรรมชาติ โดยปรัชญารากฐานที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตยในความหมายนี้ จะมุ่งในเรื่องของความคิดเป็นภาพทางมโนกรรมคือ ภาพการกระทำทางใจ ยังไม่ได้ลงมือกระทำใด ๆ

2. ความหมายในเชิงรูปแบบการปกครองจะเป็นการพิจารณาในเชิงโครงสร้างของการปกครองแบบประชาธิปไตยเช่นการมีรัฐบาล มีระบบรัฐสภาหรือ มีระบบประธานาธิบดี เป็นต้น

3. ความหมายในเชิงวิถีชีวิตจะเป็นการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตหรือการประพฤติปฏิบัติในสังคมอาทิเช่นการยอมรับเสียงข้างมากการเปิดใจรับฟังและใจกว้างการมีขันติธรรมการไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาและการเอาใจใส่ในกิจการบ้านเมือง เป็นต้น

หากพิจารณาในแง่เหตุผลในเชิงการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อาจมีเหตุผลสนับสนุนสำคัญสองประการในการนำระบอบนี้มาปกครองประเทศประการแรกระบอบการปกครองนี้ส่งเสริมให้ปวงชนหรือประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการปกครองประเทศโดยทั่วหน้ากัน บุคคลเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลประเภทใด เมื่อร่วมกันทั้งชาติ ย่อมตัดสินใจได้ดีกว่าบุคคลเพียงคนเดียว หรือกลุ่มเดี่ยวนั้น และเหตุผลประการที่สองปวงชนทั้งชาตินั้น ควรจะมีสิทธิที่จะเลือกผู้ที่จะมาปกครองตนและมาบริหารราชการแผ่นดินเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในประเทศ ด้วยเหตุผลที่ว่าไม่มีผู้อื่นใดเหมาะสมที่จะเลือกผู้นำหรือผู้ปกครองบ้านเมืองได้ดีกว่าประชาชนคนในชาติโดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์จะเป็นผู้ที่มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ทำความเข้าใจโลกภายนอกได้ มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีสำหรับตน ถึงแม้ดุลยพินิจของมนุษย์จะไม่ได้ถูกต้องเสมอไป แต่ก็มีแนวโน้มว่าจะกระทำแต่สิ่งที่ดีสำหรับตนมากกว่าผู้ปกครองตัดสินใจให้ นอกจากนี้มนุษย์ยังมีการใช้มโนธรรมส่วนบุคคลประกอบการตัดสินใจร่วมกับเหตุผล แต่มโนธรรมที่แตกต่างกันทำให้ประชาคมทางการเมืองต้องอาศัยการวินิจฉัยร่วมกันของคนส่วนใหญ่ ถือได้ว่าเป็นรากฐานแนวคิดของเสียงส่วนใหญ่ในการปกครองนี้

รูปแบบของระบอบการปกครอง

ระบอบการปกครองในโลกนี้มี 3 แบบใหญ่ๆ

- 1.แบบเผด็จการ (Dictatorship)มีแบ่งเป็น3 แบบย่อย คือ

- 1.1 สมบูรณาญาสิทธิราช (Monarchy)เป็นการปกครองแบบกษัตริย์หรือจักรพรรดิหรือสมมุติเทพ

สามารถสืบเชื้อสายปกครองได้

- 1.2 จอมเผด็จการ (One-Man Dictatorship)จะมีผู้มีอำนาจในการปกครองเพียงผู้เดียว โดยไม่ต้องสืบเชื้อสายการปกครอง เช่น ฮิตเลอร์

- 1.3 คณะธิปไตย หรือกลุ่มเผด็จการ (Group Dictatorship)เช่น ประเทศคอมมิวนิสต์ที่ปกครองด้วยพรรคเดียวคือพรรคคอมมิวนิสต์ที่ถือครองทรัพย์สินโดยรัฐเพียงผู้เดียว

- 2.แบบประชาธิปไตย ที่อำนาจเป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน แบ่งได้ 2 แบบ คือ

- 2.1 แบบตรง ประชาชนมีสิทธิลงคะแนนโหวตทุกคนด้วยการลงประชามติ มีการออกกฎหมายระบบบริหาร และระบบตุลาการ

- 2.2 แบบอ้อม ประชาชนจะเลือกตัวแทนตนเองในการเข้าไปทำหน้าที่ในการปกครอง โดยอาศัย 3 อำนาจหลัก คือ

- 2.2.1 อำนาจนิติบัญญัติ (Legislative Power)โดยเลือกตัวแทนประชาชนเข้าไปโหวตในการออกกฎหมายในสภา แบ่งเป็น

- 2.2.1.1 สภาล่าง Lower House มีหน้าที่ตราร่างกฎหมาย เรียกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือที่รู้จักกันว่า ส.ส.

2.2.1.2 สภานบนUpper House มีหน้าที่กลั่นกรองกฎหมาย เรียกว่าวุฒิสมาชิกหรือที่รู้จักกันว่า ส.ว.

2.2.2 อำนาจบริหาร (Executive Power)โดยเลือกตัวแทนประชาชนไปบริหารเงินภาษีที่ใช้บำรุงและพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดีมีรายได้ หาเลี้ยงตนเองได้โดยมีการบริหารในส่วนกลาง เช่น รัฐบาล รัฐสภา บริหารในส่วนภูมิภาค เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด และบริหารในส่วนท้องถิ่น เช่น ผู้ใหญ่บ้าน เทศบาล

2.2.3 อำนาจตุลาการ (Judicial Power)โดยประชาชนจะเลือกตัวแทนไปเป็นคณะลูกขุนมีหน้าที่ตัดสินคดีความ ส่วนศาลหรือผู้พิพากษาที่แต่งตั้งโดยภาครัฐ จะมีหน้าที่ชี้แนะข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แต่ไม่มีอำนาจตัดสิน

3.สังคมนิยม (Socialist)คือวิวัฒนาการมาจากระบอบคอมมิวนิสต์หรือยอมรับพรรคหรือความคิดแบบคอมมิวนิสต์ได้ แบ่งเป็น 2 แบบคือ

3.1 สังคมนิยมเผด็จการ จะปกครองด้วยระบบพรรคเดียวเช่นพรรคคอมมิวนิสต์พรรคเดียว แต่แบ่งให้เอกชนหรือประชาชนถือครองทรัพย์สินและทำธุรกิจแทนรัฐได้บางส่วน

3.2 สังคมนิยมประชาธิปไตย จะมีหลักปกครองเช่นเดียวกับประชาธิปไตย มีการเลือกตั้ง แต่รัฐถือครองการทำธุรกิจบางส่วน ที่เรียกว่า รัฐวิสาหกิจ บางส่วนให้ประชาชนประกอบธุรกิจถือครองทรัพย์สินได้ ประเทศที่รัฐไม่ประกอบธุรกิจจะเรียกว่า ระบอบทุนนิยม (Capitalist)ปัจจุบันกลายเป็นแบบ รัฐสังคมนิยมเผด็จการ เช่น รัสเซีย จีน เวียดนาม

รูปแบบประชาธิปไตย ในลักษณะการปกครองตนเองของประชาชน แบ่งเป็น

1.ประชาธิปไตยโดยตรง ประชาชนมาประชุมกัน อภิปรายและลงคะแนนกันในเรื่องสำคัญ เช่น การประชุมเรื่องงบประมาณ กฎหมาย ในระดับท้องถิ่น หรือการลงประชามติในระดับประเทศ เช่น การจะรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

2.ประชาธิปไตยโดยระบบผู้แทน เนื่องจากประเทศส่วนใหญ่มีประชาชนมาก มีความซับซ้อนต้องแบ่งงานกันทำ จึงมักใช้วิธีเลือกผู้แทนขึ้นไปเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายออกกฎหมาย

3.ประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วมการผสมผสานทั้ง 2 แบบแรก รวมทั้งการให้ประชาชนมีการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น มีองค์กรอิสระที่รักษาผลประโยชน์ฝ่ายประชาชน มีสื่อมวลชนและองค์กรประชาชนที่เข้มแข็ง ภาคประชาชนหรือสังคมพลเมืองมีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องการบริหารประเทศมากขึ้น

เนื้อหาประชาธิปไตยที่สำคัญ

ระบอบประชาธิปไตยไม่ได้หมายถึงแค่ระบบการเลือกตั้ง หากต้องประกอบไปด้วยสภาวะความเป็นประชาธิปไตย อย่างน้อย 6 ข้อ คือ

1. การเลือกตั้งผู้แทนจะต้องเป็นอย่างอิสระ ไม่อยู่ภายใต้สภาวะกดดันอื่นใด และต้องมีความยุติธรรม ไม่มีการใช้อำนาจหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อโกงการเลือกตั้ง ไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียง และการที่มีกลุ่มที่เรียกว่า อภิสิทธิ์ชน ได้ใช้อำนาจอิทธิพลหรือระบอบอุปถัมภ์ ให้นักต้องเลือกเฉพาะพรรคพวกของตน

2. การมีระบบการตรวจสอบเพื่อการถ่วงดุลอำนาจที่ดี เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ องค์กรหรือประชาชนสามารถตรวจสอบในการถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้ และต่างฝ่ายต่างตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกัน รวมทั้งภาคประชาชนสามารถถอดถอนผู้แทนที่มีพฤติกรรมไม่ชอบธรรมได้

3. การบริหารบ้านเมืองจะต้องโปร่งใส มีเหตุผลอธิบายได้ เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่มีการคอร์รัปชัน การหาผลประโยชน์ทับซ้อน การเล่นพรรคพวก หาประโยชน์ส่วนตัว

4. การมีรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ขนบธรรมเนียม ที่มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่อย่างมีเหตุผล ส่วนใหญ่ยอมรับ และรัฐธรรมนูญ กฎหมาย เหล่านี้มีผลบังคับใช้ด้วย

5. การสื่อมวลชนและองค์กรประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ, เป็นอิสระ, มีศักดิ์ศรี และเข้มแข็ง ประชาชนมีจิตสำนึกความเป็นพลเมือง และมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การสมาคม การชุมนุม การทำประชาพิจารณ์ โดยเปิดอภิปรายความคิดเห็นประชาชนเรื่องกฎหมาย และโครงการต่างๆ และการลงประชามติว่า จะรับหรือไม่ในเรื่องสำคัญๆ

6. การกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สู่ประชาชน ทำให้เกิดประชาธิปไตยทาง เศรษฐกิจและสังคม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคง สม่าเสมอ

หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ควรยึดหลักการดังนี้

1. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน กล่าวคือ ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจ ในกิจการต่างๆ ร่วมกัน

2. หลักอำนาจอธิปไตยโดยปวงชน กล่าวคือ ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเลือกตัวแทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภา

3. หลักอำนาจอธิปไตยเพื่อปวงชน กล่าวคือผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศต้องปกครองเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่มิใช่เพื่อหมู่คณะของตนเอง

4. หลักเหตุผล ระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายอย่างกว้างขวาง

5. หลักเสียงข้างมาก เมื่อมีการอภิปรายแสดงข้อคิดเห็นกันแล้วการหาข้อยุติต้องเกิดจากการออกเสียงลงคะแนนเสียง มติของที่ประชุมเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องยอมรับ

6. หลักความยินยอม เป็นการยอมรับฉันทานุมัติจากปวงชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยให้เข้ามาทำหน้าที่แทนใช้อำนาจของประชาชนภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด

7. หลักประนีประนอม เมื่อเกิดข้อขัดแย้งไม่มากนัก ก็อาจมีการประนีประนอมโดยยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นเกณฑ์โดยไม่ต้องมีการลงคะแนนเพื่อหาข้อยุติ

8. หลักความเสมอภาค ประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือว่า มนุษย์เกิดมามีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเสมอภาค

9. หลักเสรีภาพ ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องให้เสรีภาพแก่ปวงชนภายใต้ข้อบังคับของกฎหมาย เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การชุมนุม การศึกษาอบรม การรวมตัวกันเป็นสมาคม

10. หลักการปกครองตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนหรือท้องถิ่นได้มีโอกาสปกครองตนเอง เพราะประชาชนในท้องถิ่นย่อมสามารถรู้ถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของตนเองได้ดีกว่าบุคคลอื่น

ข้อดีของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ระบอบการปกครอง ไม่มีระบอบใดดีที่สุด แต่มีที่เหมาะสมกับการปกครองประเทศนั้นมากกว่าอื่น

1. เป็นระบอบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ประชาชนเกิดความรักในชาติบ้านเมือง และคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นเจ้าของประเทศ

2. ได้มีการถ่วงถ่วงความคิดเห็น แต่ละฝ่าย แต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี แนวคิดที่ตรงข้ามกัน จะได้รับการตัดสินโดยใช้มติเสียงข้างมากเป็นหลัก ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องยอมรับมติดังกล่าว

3. เป็นระบอบที่มีการแยกอำนาจออกจากกันอย่างชัดเจน ทั้งอำนาจนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ แต่ก็มี การควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของแต่ละฝ่าย รวมทั้งมีการคานอำนาจซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ

4. เป็นระบอบป้องกันการผูกขาด หรือสืบทอดอำนาจ คือ การกำหนดระยะเวลาในการอยู่ในตำแหน่ง

หรือการบริหารตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

5. ให้มีระบอบการประกันสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคแก่ประชาชน โดยรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมาย

สูงสุดของประเทศ ช่วยป้องกันมิให้ฝ่ายบริหารหรือผู้ปกครองประเทศ ออกกฎหมายมาขัดต่อรัฐธรรมนูญที่กำหนดสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคขั้นพื้นฐานเอาไว้

ข้อจำกัดของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ภายใต้ข้อดี ย่อมมีข้อเสียหรือข้อจำกัด เพียงแต่ต้องเข้าใจและเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสม ข้อจำกัดคือ

1. ประชาชนที่ขาดความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย จะตกเป็นเครื่องมือของนายทุนได้ง่าย เช่น การซื้อสิทธิขายเสียง

2. นักการเมืองและพรรคการเมืองอาจใช้วิธีการหาเสียงโดยไม่สุจริต เช่น เมื่อตอนเป็นรัฐบาลหรือมีอำนาจ อาจใช้เงินงบประมาณไปในทางมิชอบ อย่างเช่น การโฆษณา การสร้างภาพพจน์ เพื่อสร้างคะแนนให้แก่พรรคหรือพวกพ้องของตน

3. การสูญเสียงบประมาณของรัฐอย่างมากในการจัดการเลือกตั้งในทุกๆระดับ

4. การใช้อุบายกลโกงทุกรูปแบบในการหาเสียง และโจมตีนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม ต่อต้านฝ่ายตรงข้ามโดยการใช้พลังมหาชน

จากเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น จะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ได้ไม่มากนักน้อยท่านต้องตอบคำถามด้วยตัวของท่านเอง ในขณะที่ความเข้าใจเพียงแค่นี้ จะสามารถนำไปสู่แนวคิดในการนำไปประยุกต์ใช้ได้หรือไม่ คำตอบคงไม่ใช่ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้จากบทเรียน (Lesson Learn) ทั้งข้อผิดพลาดและหรือข้อดีจากคนอื่นหรือจากประเทศอื่น

บทเรียนประชาธิปไตยสากล

แนวคิดประชาธิปไตยของผู้นำระดับแถวหน้า

กูรูชั้นนำระดับประเทศที่เป็นที่รู้จักกันดีในบทบาทที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย ได้เสนอแนวคิดที่น่าสนใจไว้มากมายหลายท่าน อาทิ (www.dek-d.com > Education)

มหาตมะคานธี ผู้นำและนักการเมืองที่มีชื่อเสียง เป็นที่จดจำที่สุดในประวัติศาสตร์ได้กล่าวถึงประชาธิปไตยไว้ว่าจิตวิญญาณแห่งประชาธิปไตย ไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ท่ามกลางความรุนแรงทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นภาค รัฐหรือภาค ประชาชน(The spirit of democracy cannot be established in the midst of terrorism, whether government or popular.)ได้สะท้อนให้เห็น การเข้าถึงประชาธิปไตยที่แท้จริง ต้องเข้าถึงด้วยจิตวิญญาณ ด้วยความเข้าใจยอมรับและปฏิบัติ เพื่อการดำรงไว้ซึ่งสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียม ไม่อาจละเมิดหรือกระทบได้ เน้นความเข้าใจอย่างถ่องแท้ โดยไม่ใช่ขบถโทษหรือความรุนแรง ไม่ใช่การเรียกร้องด้วยการปะทะต่อสู้หรือช่วงชิงเพื่อให้ได้มาซึ่งประชาธิปไตยตามความต้องการและความเชื่อของตนเองเป็นบรรทัดฐาน แม้จะยากที่จะเรียกร้องประชาธิปไตยโดยไม่ใช้ความรุนแรงเนื่องจากต้องมีกลุ่มที่มีความคิดต่างก็จะไม่ยอมให้จนเกิดความรุนแรง ซึ่งท่านเคยมีประสบการณ์มาก่อนทั้งการต่อสู้ด้วยความรุนแรงและต้องจำคุกยาวนาน จนกระทั่งถูกปล่อยตัว จึงรับรู้ถึงรสชาติของความสูญเสียความโศกเศร้าเสียใจได้เป็นอย่างดี ก่อนที่จะประสบความสำเร็จในความเคลื่อนไหวดังกล่าว ทำให้ปกครองประเทศด้วยระบอบประชาธิปไตยได้ จึงไม่ยากให้เกิดเหตุการณ์นั้นซ้ำรอยขึ้นอีกกับหลาย ๆ ประเทศที่จะมีการเรียกร้องประชาธิปไตยเช่นกัน

เนลสัน แมนเดลา นักสู้ผู้ยิ่งใหญ่ พ่อพระแห่งกาฬทวีป รัฐบาลที่ต่อสู้เพื่อสร้างความเท่าเทียม และต่อต้านการเหยียดสีผิว ได้กล่าวถึงประชาธิปไตยไว้ว่า อิสระไม่ใช่การปลดโซตรวนที่ล่ามเอาไว้ แต่คือการใช้ชีวิตอยู่อย่างเคารพและส่งเสริมเสรีภาพของผู้อื่น (For to be free is not merely to cast off one's chains, but to live in a way that respects and enhances the freedom of others.)ได้สะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับคนผิวดำอย่างจริงจัง ไม่ใช่เพียงแค่ออมรับตามกฎหมายหรือบริบทของสังคมโลกที่บีบบังคับให้ต้องยอมรับแบบไม่เต็มใจ จนทำให้เกิดนัยแอบแฝงของการเหยียดสีผิวอยู่ร่ำไป ไม่หมดสิ้นอย่างแท้จริง ดังนั้น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมในสายตาของมนุษยร์วมโลกย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ จากบทเรียนของนักต่อต้านการถือผิวในประเทศแอฟริกา ที่คนผิวขาวจะเหยียดคนผิวสี สืบเนื่องจากในอดีตของยุคการเป็นทาสของชาวแอฟริกา แม้จะได้ยกเลิกการค้าทาสในฐานะของมนุษยร์ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมแล้วก็ตาม แต่ทางปฏิบัติยังคงอยู่จนมีการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพเพื่อความเสมอภาค ด้วยการใช้สันติวิธีแต่สุดท้ายก็ต้องใช้ความรุนแรงเข้ามา

แก้ปัญหา โดยท่านเป็นผู้นำกลุ่มกองกำลังติดอาวุธและถูกจำคุกยาวนาน จนกระทั่งได้รับการปล่อยตัว และในที่สุดก็ประสบความสำเร็จจากการเคลื่อนไหวในเรื่องดังกล่าว ทำให้ประเทศปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยได้ในเวลาต่อมา

วินสตัน เชอร์ชิล อดีตนายกรัฐมนตรีของอังกฤษในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้กล่าวถึงประชาธิปไตยไว้ว่า ไม่มีใครสร้างทำว่าประชาธิปไตย คือ รูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด แท้จริงแล้ว มันอาจเป็นรูปแบบการปกครองที่แย่มากที่สุดของรัฐบาล หากไม่นับระบอบการปกครองที่เราพยายามใช้ครั้งแล้วครั้งเล่า (No one pretends that democracy is perfect or all-wise. Indeed, it has been said that democracy is worth form government except all those other forms that have been tried from time to time.) ได้สะท้อนให้เห็นถึงจุดอ่อนในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะการนำประชาธิปไตยมาใช้ในการปกครองประเทศ และการอ้างการใช้ระบอบประชาธิปไตยด้วยการต่อสู้กับประเทศอื่น อาทิ เยอรมันที่มารุกรานสู้รบในสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้เกิดความสูญเสียมากมายผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมากจากภาวะสงคราม แม้ในที่สุดจะเป็นฝ่ายชนะแต่เป็นชัยชนะบนคราบเลือดและวิญญาณ ซึ่งแท้จริงแล้วไม่มีใครอยากให้เกิดสงคราม จึงไม่ใช่เรื่องน่ายินดีเสียทั้งหมดแต่อย่างไรก็ตามในขณะนี้ยังไม่พบว่ามีการปกครองใดที่ดีกว่าประชาธิปไตย จึงยังจำเป็นต้องใช้อยู่ในปัจจุบัน

องซานซูจี สตรีผู้เรียกร้องประชาธิปไตยให้เมียนมาร์ตั้งแต่ปี 2531 จนต้องถูกกักบริเวณในบ้านพัก กล่าวถึงประชาธิปไตยไว้ว่า ประชาธิปไตยไม่ใช่ระบอบที่สมบูรณ์แบบที่สุด แต่มันคือโอกาสที่จะลิขิตชะตากรรมของคุณ (I've always tried to explain that democracy is not perfect. But it gives you the chance to shape your own destiny.) ได้สะท้อนให้เห็นถึง ระบอบประชาธิปไตยว่าที่ไม่ใช่ระบอบการปกครองที่ดีที่สุด ไม่ใช่ระบอบที่สมบูรณ์แบบที่สุด คล้ายกับมุมมองของแนวคิดของวินสตัน เชอร์ชิลที่กล่าวไว้ข้างต้น แต่ในขณะนี้มันคงเป็นระบอบการปกครองที่จะช่วยให้ประชาชนชาวพม่าได้รับสิทธิเสรีภาพ มีความเสมอภาคเท่าเทียมในฐานะมนุษย์คนหนึ่งสมควรได้รับสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกับคนคนอื่น ๆ ที่ได้รับในการเกิดมาเป็นมนุษย์บนโลกใบนี้ เนื่องจากประชาชนชาวพม่าไม่ได้รับสิทธิดังกล่าวมายาวนาน ดังนั้นระบอบประชาธิปไตยนี้จึงสามารถช่วยให้ฝันเป็นจริงได้ในที่สุด ซึ่งท่านเป็นนักสู้ที่มีความอดทนอดกลั้นสูง ไม่ย่อท้อ ไม่เกรงกลัวต่ออิทธิพลใด แม้จะถูกกักบริเวณจำกัดอิสรภาพมานานในระยะเวลาการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิดังกล่าว จนทำให้ประเทศสามารถใช้ระบอบประชาธิปไตยในการปกครองได้ในเวลาต่อมา แม้ช่วงระยะเวลาการต่อสู้ได้เกิดความสูญเสียชีวิตไปหลายชีวิตก็ตาม

ความขัดแย้งในการปกครองของต่างประเทศ

ความคิดเห็นที่แตกต่างที่ประชาชนภายในประเทศไม่สามารถจัดการได้จนทำให้ความแตกต่างสร้างความรุนแรงในการต่อสู้เรียกร้องต่าง ๆ จนสามารถกลายเป็นการทำรัฐประหาร จากอำนาจบริหารในระบอบประชาธิปไตยที่ไม่เข้มแข็งหรือไม่ใช่ประชาธิปไตยที่แท้จริง จนทำให้ประชาชนลุกขึ้นมาต่อต้านเรียกร้องสิทธิ หรือจากระบอบการปกครองที่เผด็จการใช้อำนาจบริหารเกินกว่าเหตุหรือเพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง จนทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่พอใจออกมาเรียกร้องสิทธิจนเกิดการต่อสู้มีคนล้มตายเป็นจำนวนมาก จนในที่สุดต้องทำรัฐประหาร ซึ่งเป็นการใช้กำลังยึดอำนาจและ

เปลี่ยนแปลงรัฐบาลอย่างฉับพลันและไม่ชอบด้วยกฎหมายส่วนใหญ่จะเป็นทหารที่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากมีกำลังอำนาจ จากเหตุการณ์เหล่านี้ สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบประชาธิปไตยเป็นเผด็จการ หรือ จากเผด็จการเป็นประชาธิปไตย เมื่อประชาชนได้รับการข่มเหงถูกบังคับสิทธิเสรีภาพ ไม่ได้รับสิทธิมนุษยชนตามที่สมควรจะได้รับ ซึ่งการเรียกร้องที่ใช้ความรุนแรง การทำรัฐประหาร ย่อมเกิดความเสียหายได้ทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน โดยในที่สุดอาจประสบความสำเร็จหรืออาจประสบความล้มเหลวต้องถูกจับกุมในฐานะกบฏก็เกิดขึ้นได้ทั้งสิ้น กูรูข้างต้นจึงพยายามให้หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา แต่ให้ใช้สันติวิธีจะดีที่สุด แต่ในทางปฏิบัติไม่่ายเช่นนั้น มักลงเอยที่การประหัตประหารกันเองของประชาชนคนในชาติเดียวกัน

บทเรียนจากข้อผิดพลาดในการทำรัฐประหารในประเทศตุรกี หรือชื่ออย่างเป็นทางการว่า สาธารณรัฐตุรกี ซึ่งประเทศนี้ปกครองระบบสาธารณรัฐประชาธิปไตยแบบรัฐสภา แต่ลักษณะการปกครองจริงจากเสียงสะท้อนของกลุ่มผู้ทำรัฐประหารว่าไม่เป็นประชาธิปไตย ทำเพื่อประโยชน์ส่วนตนใช้การเผด็จการ จนเกิดความวุ่นวายทางการเมืองที่นำไปสู่การโค่นล้มรัฐบาลจนต้องทำรัฐประหาร แต่ประชาชนเบื่อหน่ายการปกครองที่มีการทำรัฐประหารและมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองอยู่บ่อยครั้งกลับไปกลับมา จึงไม่เห็นด้วยกับการทำรัฐประหารดังกล่าวที่เห็นว่าไม่มีประโยชน์แต่กลับสร้างความวุ่นวาย จึงไม่สนับสนุนการดำเนินการ โดยประชาชนชาวตุรกีจำนวนมากได้ฝ่าฝืนคำสั่งเคอร์ฟิวของคณะปฏิวัติ และออกมาชุมนุมตามจัตุรัสใหญ่ๆ ในกรุงอังการาและนครอิสตันบูล พร้อมโบกธงชาติสนับสนุนรัฐบาลทำให้รัฐบาลได้เปรียบและสามารถจับกุมผู้ทำรัฐประหารหรือคณะปฏิวัติได้ ในที่สุด จากบทเรียนดังกล่าวสะท้อนถึงการวางแผนที่ต้องคำนึงถึงบริบทความเป็นจริงหรือประเมินสถานการณ์ สภาพการณ์ที่เป็นจริงของประชาชนด้วยว่าในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศต้องการอะไร มีความคิดเห็นอย่างไร ซึ่งการประเมินในด้านนี้ขาดไปจึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของความล้มเหลวดังกล่าว อีกทั้งประธานาธิบดีที่ถูกคิดได้อย่างรวดเร็วที่สามารถพลิกกลับมามีชัยที่เหนือกว่า โดยกะจะตัดรากถอนโคนฝ่ายตรงข้ามเสียให้สิ้นในคราวเดียวกัน จึงริบอ้างว่าเป็นความต้องการของประชาชนในการจับกุมและใช้บทลงโทษที่รุนแรง จะเห็นได้ว่าการประเมินสถานการณ์ที่ถูกต้องจะช่วยให้การดำเนินการใด ๆ สำเร็จลงด้วยดีได้ ภายใต้ความร่วมมือจากคนส่วนใหญ่จะเป็นแนวร่วมที่สำคัญในการให้การสนับสนุนให้การกิจสำเร็จ

คำถามคือ ถ้าเข้าใจจากการเรียนรู้แล้ว จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หรือไม่ คำตอบคือ อาจจะทำได้ หรืออาจทำไม่ได้ แต่การจะทำให้ยั่งยืนอาจยังไม่ได้ ต้องเรียนรู้ให้มากขึ้น และกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้สามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เสริมสร้างประชาธิปไตยในประเทศไทย

ความขัดแย้งในการปกครองของประเทศไทย

ประเทศได้ชื่อว่าทำรัฐประหารเป็นอันดับ 4 ของโลก ทำมาแล้วมากกว่า 20 ครั้ง โดยครั้งล่าสุดเมื่อ ปี 2557 โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เนื่องจากความวุ่นวายอย่างต่อเนื่องในการเมืองไทยที่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก แยกกลุ่มสีเหลือง สีขาว สีแดง สีฟ้า แยกแยกเป็นกลุ่มเป็นพวก เสมือนเป็นชนเผ่าในสมัยก่อน จนทำให้ความขัดแย้งทางความคิดทวีความรุนแรงมากขึ้นจนต่างฝ่ายการแสดงออกอย่างชัดเจน พร้อมนำมวลชนมาเข้าร่วมด้วยเพื่อให้เกิดกระแสสังคม จนส่งผลกระทบต่อประชาชนคนในชาติในวงกว้าง ทั้งการดำเนินชีวิตปกติที่ไม่สะดวก สร้างปัญหาการจราจรให้เลวร้ายลงไปกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การก่อความรุนแรงทำลายข้าวของ เกิดเหตุการณ์ระเบิดขึ้น และอื่นๆ ทำให้ส่งผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจและภาพลักษณ์ของประเทศ เป็นเหตุให้ทหารลุกขึ้นมาทำรัฐประหารหรือปฏิวัติก่อนที่ปัญหาจะลุกลามจนเกินความสามารถที่จะควบคุมในที่สุดก็สามารถดำเนินการได้สำเร็จด้วยดี พร้อมเข้ามาจัดระเบียบและบริหารประเทศอย่างเป็นระบบ จนกระทั่งจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2559 ที่พร้อมให้ประชาชนไทยได้ร่วมแสดงความคิดเห็นด้วยการลงประชามติในการเลือกที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับร่างกฎหมายดังกล่าว ด้วยการให้คะแนนเสียงตามความคิดเห็นของตนเอง

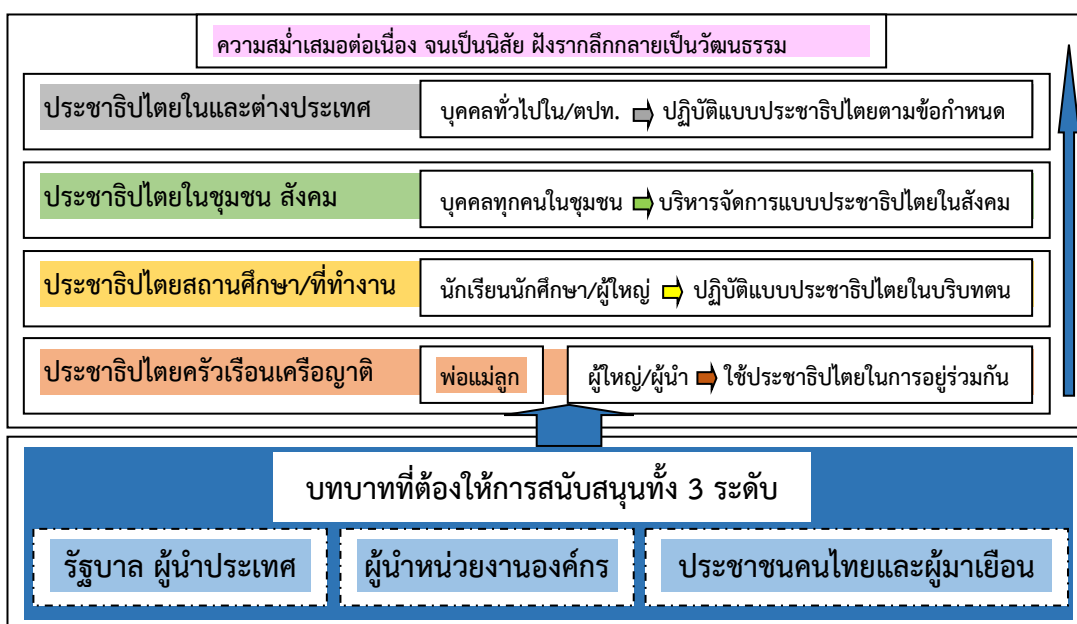
หากพิจารณาย้อนหลังในอดีตที่ผ่านมาของประเทศไทยที่ได้มีการทำรัฐประหารโดยทหารมาแล้วหลายครั้งหลายยุคหลายสมัยด้วยเหตุผลที่ต่างกัน ทั้งการบริหารบ้านเมืองของผู้นำประเทศในขณะนั้นที่ไม่ซื่อสัตย์คดโกงประเทศชาติและแผ่นดิน มีการคอร์รัปชันอย่างมากมาย หรือการใช้อำนาจเผด็จการเล่นพรรคเล่นพวก มีการใช้ระบอบอุปถัมภ์อย่างน่ารังเกียจเป็นต้น ซึ่งการทำรัฐประหารเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองหรือเปลี่ยนผู้นำประเทศเพื่อมาแก้ปัญหาของประเทศให้ดีขึ้น ด้วยเชื่อว่าจะช่วยประคับประคองประเทศให้มีเสถียรภาพมากขึ้นและเตรียมความพร้อมให้ประเทศก้าวไปข้างหน้าได้ต่อไป โดยเศรษฐกิจจะไม่หยุดนิ่ง ยังสามารถเติบโตได้ต่อไป แม้จะไม่เติบโตแบบก้าวกระโดดก็ตาม ซึ่งในมุมมองของกลุ่มผู้ทำรัฐประหาร แน่ใจว่ามีจุดยืนหรือเจตจำนงที่ดีต่อประเทศชาติอย่างแน่นอน แต่อย่างไรก็ตามยังพบประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนสำคัญที่เกิดขึ้นจากการทำรัฐประหารในอดีตบางครั้งที่ต้องกล่าวว่าในบางครั้งเนื่องจากหลายครั้งไม่เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน เช่นยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อยึดอำนาจในปี 2501 จอมพลสฤษดิ์ มีทรัพย์สินส่วนตัวและเงินสดรวม 10 ล้านบาท เมื่อถึงแก่อสัญกรรมในปี 2506 กลับมีทรัพย์สินรวมสูงถึง 2,874 ล้านบาท ภายในช่วง 5 ปีเศษ และมีที่ดินมากกว่า 20,000 ไร่ในต่างจังหวัด และที่ดินอีกนับไม่ถ้วนทั้งในและทั่วพระนคร แล้วอะไรคือสิ่งที่รับประกันว่าเหล่าทหารที่ยึดอำนาจจะไม่มีคอร์รัปชัน เป็นประเด็นที่น่าคิด ซึ่งสามารถทำได้โดยใช้การตรวจสอบเพื่อเปรียบเทียบรายได้ทั้งขาเข้าและขาออกจากตำแหน่งในทุกตำแหน่งหลักเพื่อความโปร่งใสและรับประกันความใสสะอาดของแต่ละบุคคล

โมเดลการสร้างประชาธิปไตยในสังคมไทยอย่างยั่งยืน

การนาระบบประชาธิปไตยมาใช้ในประเทศไทย สิ่งที่สำคัญอย่างมากคือ ความรู้ความเข้าใจบริบทของประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้และการนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิผลของส่วนรวม ไม่ฉกฉวยโอกาสของช่องโหว่ไปสร้างความได้เปรียบให้กับตนเองและครอบครัว หรือสมัครพรรคพวกของตน

อย่างไร้จิตสำนึกจนสร้างความหายนะให้กับประชาชนและประเทศชาติในระยะยาว ดังนั้น การวางแนวทางที่มีโอกาสความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมจึงมีความสำคัญและจำเป็น จากบทเรียนความผิดพลาดของต่างประเทศจนกลายเป็นวลีหรือหมัดเด็ดของกูรูชั้นนำระดับประเทศที่ผ่านร้อนผ่านหนาวทั้งที่ต้องเจ็บตัวเจ็บใจและทนทุกข์ทรมานมายาวนานกว่าพวกเขาจะมาถึงวันนี้ได้ วันที่ได้รับอิสระเสรีภาพ วันที่ประชาชนในประเทศได้รับการประกันถึงสิทธิมนุษยชนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยในการปกครองประเทศ แต่นั่นเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการก้าวต่อไป ทั้งประชาชนคนในชาติอาจมีความเข้าใจและไม่เข้าใจในการนำมาใช้ ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อประเทศชาติในอนาคต และการมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองกันไปเป็นเผด็จการจนกระทั่งประชาชนทนไม่ได้จึงลุกขึ้นมาต่อต้านทำรัฐประหารหรือเรียกร้องสิทธิจนกลับมาเป็นประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง จนกลายเป็นวงจรอุบาทว์ที่ไม่มีวันสิ้นสุดว่าจะหยุดอยู่ตรงไหน ท้ายที่สุดประชาชนจะเป็นผู้ที่ได้รับความเดือนร่อยไปเต็ม ๆ และอาจต่อเนื่องยาวนาน แต่หากวันนี้ได้เรียนรู้บทเรียนสำคัญในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยที่ความขัดแย้งยังคงคุกรุ่นอยู่ เพียงแต่รอเวลาที่จะสะสมพลังงานและระเบิดออกมา ดังนั้น หากร่วมกันวางแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่คนไทยเข้าใจในทิศทางเดียวกันและปฏิบัติได้ จะช่วยลดความขัดแย้งให้ค่อย ๆ คลายไป โดยไม่ต้องมาถล่มกับกลุ่มต่อต้านหรือกลุ่มที่จะสร้างความขัดแย้ง แต่ให้มุ่งไปที่ประชาชนส่วนใหญ่ที่พวกเขาเหล่านั้น อาจจะยังไม่ได้ออกมาแสดงความคิดเห็นใด ๆ แต่อาจกลับเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนหรือสนับสนุนให้เกิดประชาธิปไตยในประเทศไทยอย่างแท้จริงก็เป็นได้ โดยขอเสนอแนวทางการสร้างประชาธิปไตยในสังคมไทยอย่างยั่งยืนด้วยการมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องและระยะเวลาจะช่วยหล่อหลอมให้คนไทยทุกยุคทุกรุ่นเปลี่ยนไป โดยเริ่มจากระดับครอบครัวไปจนถึงสังคมประเทศชาติ ตามโมเดล ดังนี้

ภาพแสดงแนวทางการสร้างประชาธิปไตยในสังคมไทยอย่างยั่งยืน

1. ประชาธิปไตยแบบครัวเรือน

ประชาธิปไตยในแบบนี้ มุ่งเน้นการปฏิบัติภายในครอบครัวและเหล่าเครือญาติ เริ่มจากระดับครอบครัว ระดับหัวหน้าครอบครัวและผู้ใหญ่ในครอบครัว ต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและการปฏิบัติแบบง่าย ๆ ในการอยู่ร่วมกันที่ต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนในทุกกลุ่มอายุ ภายในบ้าน

1.1 การเปิดใจและเชื่อมั่นในครอบครัวผู้ใหญ่ในครอบครัวต้องเชื่อมั่นในคนภายในครอบครัวของเราก่อนว่าพื้นฐานดั้งเดิมเป็นคนดีทุกคน ไม่เช่นนั้นคงอยู่ในคุกไปแล้ว หรือหากเคยอยู่ ต้องเชื่อว่าปัจจุบันและอนาคตจะไม่เข้าไปอยู่ในคุกอีก จะไม่ทำอะไรที่ผิดกฎหมาย

1.2 การให้โอกาสแสดงความคิดเห็นและเลือกในสิ่งที่แต่ละคนต้องการภายใต้การไม่ผิดกฎหมายและศีลธรรม โดยเฉพาะการให้สิทธิบุตรหลานในเลือกตามความชอบของตนเองในการดำเนินชีวิต โดยผู้ใหญ่เป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ ให้ข้อมูลที่ครอบครัวเพื่อประกอบการพิจารณาในการเลือกรวมถึงการเฝ้าดูอยู่ห่าง ๆ เพื่อให้เขาเติบโตพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย การสอนบทเรียนที่อาจต้องเจ็บบ้างในบางครั้งแต่ในที่นี้ไม่ใช่เจ็บจากการถูกตีหรือถูกทำร้ายร่างกาย แต่อาจจะเจ็บบ้างจากการตัดสินใจเลือกของพวกเขา แต่ผู้ใหญ่ต้องช่วยดูว่าหากผิดพลาดไปไกลมากต้องค่อย ๆ ดึงกลับมา เนื่องจากเด็กอาจมีประสบการณ์น้อยกว่าแต่ไม่ได้หมายความว่าเขาจะรู้่น้อยกว่าเสมอไป ถ้าหากให้โอกาสในการพูดในการแลกเปลี่ยนกับผู้ใหญ่หรือคนในบ้านจะได้อะไรดี ๆ จากความคิดของเด็ก ๆ ก็เป็นได้ ดังนั้น การปฏิบัติในครอบครัวควรเริ่มจากสิ่งพื้นฐานในการเลือก เช่น การแต่งกาย การรับประทานอาหาร การไปเที่ยวสุดสัปดาห์ กิจกรรมต่าง ๆ การเรียนเพิ่มเติมหรือไม่เรียนเพิ่มเติม รวมถึง การเลือกสถานที่เรียน วิชาที่เรียน เป็นต้น โดยการเลือกเหล่านี้ต้องอยู่ภายใต้หลักเหตุผลและข้อตกลงร่วมกันในลักษณะ “If Clause” ถ้าทำอย่างนี้...ต้องเกิดอย่างนั้น.... เป็นต้น

1.3 การลดอัตตาตนเอง โดยเฉพาะของผู้ใหญ่อย่าถือว่าเป็นผู้รู้ทุกเรื่อง ฉลาดที่ทุก ดีทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นไปไม่ได้ เพราะทุกวันเป็นการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่สะท้อนเข้ามาจากบริบทของผู้ใหญ่และเด็กไปพร้อมกัน ซึ่งการที่ผู้ใหญ่เลือกให้เด็กด้วยความหวังดีและหวังหน้าตาพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ในบ้าน อาจไม่ใช่ความหวังดีเสมอไปในมุมมองของเด็กหรือบุตรหลานของท่าน จึงไม่จำเป็นต้องให้บุตรหลานต้องเรียนวิชาชีพหรือเรียนในสถานศึกษาที่เป็นที่ต้องการของสังคมเป็นหน้าเป็นตาของสังคม แต่หากต้องให้เขาเติบโตเป็นคนดีของสังคมและให้เขามีที่ยืนในสังคมอย่างเท่าเทียม จะทำให้เขาพร้อมก้าวสู่สังคมได้อย่างมั่นใจและเป็นอิสระทางความคิดการกระทำ อันจะส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ในระดับประเทศได้ต่อไป ทั้งนี้ สังคมภายนอกต้องร่วมกันปรับเปลี่ยนวิธีคิดและมุมมองใหม่ร่วมกันเพื่อบุตรหลานของเราในอนาคต

1.4 การสร้างความผูกพันในครอบครัวและเครือญาติ จากการเริ่มดำเนินการในระดับครอบครัวให้สำเร็จเป็นแบบอย่างก่อน จะนำไปขยายในวงเครือญาติของตนเอง จากหนึ่งครอบครัวหนึ่งเครือญาติไปสู่หลายครอบครัวหลายเครือญาติ จนในที่สุดจะเป็นในระดับประเทศ

2. ประชาธิปไตยในอาชีพ

ประชาธิปไตยในอาชีพนี้เป็นการก้าวพ้นจากครอบครัวในแต่ละวันที่ทุกคนมีหน้าที่ต่างกัน เช่น พ่อแม่ไปทำงาน บุตรหลานไปเรียน ดังนั้นในทุกสถานที่นอกครอบครัว จะต้องเป็น

แหล่งเรียนรู้ประชาธิปไตยที่ไม่ใช่การสอนเนื้อหา แต่เป็นการสอนในชีวิตจริงจากการปฏิบัติจริง

2.1 สถานที่ทำงานของทุกอาชีพ ต้องให้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสมอภาค ให้โอกาสในการเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ภายใต้หลักเหตุผลที่อยู่เหนืออารมณ์ความรู้สึก โดยในหน่วยงานเอกชนมักให้อิสระในการคิดเชิงสร้างสรรค์ค่อนข้างมากภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ส่วนในแวดวงราชการ ข้าราชการ พลเรือน โดยเฉพาะข้าราชการทหารที่ต้องดำรงไว้ซึ่งระเบียบวินัย แต่ให้ตระหนักถึงประชาธิปไตยในแบบทหารด้วยเช่นกัน ซึ่งที่ผ่านแนวทางปฏิบัติของทหารได้เปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ มานานแล้ว เพียงแต่อาจไม่ครอบคลุมทุกระดับและข้อจำกัดในบางเรื่อง แต่การพิจารณาความเหมาะสมเป็นบริบทที่ต้องพิจารณาเป็นกรณีไป เนื่องจากมีเรื่องที่เป็นชั้นความลับ และผู้บังคับบัญชาต้องตระหนักรู้ในเรื่องดังกล่าวอย่างแท้จริงและรับฟังอย่างเปิดใจ โดยปราศจากอคติเพื่อนำแนวคิดมุมมองที่สะท้อนการปฏิบัติอย่างแท้จริง มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการทำงานอย่างจริงจัง

2.2 สถานศึกษา ต้องให้สิทธินักเรียนนักศึกษาได้เรียนรู้ประชาธิปไตยผ่านการเปิดโอกาสในการปกครองดูแลตนเองภายใต้การกำกับดูแลอยู่ห่าง ๆ จากครูอาจารย์ เช่น การเลือกผู้นำนักเรียนนักศึกษา การวางกฎการปฏิบัติโดยไม่ขัดต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่พึงกระทำได้ ทำให้เขาเรียนรู้ว่าประชาธิปไตยหรือการมีสิทธิเสรีภาพได้แต่ต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมและไม่ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วยเช่นกัน รวมถึงการกำหนดบทลงโทษที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในกรณีมีการใช้ความรุนแรงหรือทำร้ายกันภายในโรงเรียนสถานศึกษา รวมถึงภายนอกทั้งที่บุคคลนั้นยังเป็นนักเรียนนักศึกษาของโรงเรียนสถาบันการศึกษานั้นอยู่ย่อมกระทำไม่ได้ และทุกคนต้องมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องใส่ใจเมื่อพบเห็นเหตุการณ์ ต้องร่วมกันระงับยับยั้ง หรือบอกกล่าวครูอาจารย์ให้รับทราบต่อไป เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรงในโรงเรียนสถานศึกษา เป็นต้น หากการปฏิบัติเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนสถานศึกษาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เมื่อเขาพ้นการโรงเรียนสถานศึกษาเหล่านั้น การเข้าสังคมหรืออยู่ร่วมกันในสังคมจะดำรงความเป็นประชาธิปไตยติดตัวมา และสามารถนำมาใช้ในสังคมอาชีพหรือสังคมทั่วไปได้อย่างอัตโนมัติ อันจะช่วยยับยั้งหรือลดปัญหาการยกพวกตีกันระหว่างโรงเรียนสถานศึกษาได้ในอนาคต รวมถึงแต่ละโรงเรียนสถานศึกษาต้องร่วมมือกันปฏิบัติ โดยทำเป็นเครือข่ายในโรงเรียนสถานศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งจะเป็นเครือข่ายผู้นำโรงเรียนสถานศึกษาในบทบาทของนักเรียนนักศึกษาและเครือข่ายผู้บริหารโรงเรียนสถานศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลระดับจังหวัดและระดับประเทศหรือที่เรียกว่า เครือข่ายขยายวง

3. ประชาธิปไตยในชุมชน

ประชาธิปไตยในชุมชนหรือหมู่บ้านที่เราอาศัยอยู่ โดยร่วมกันสอดส่องดูแลซึ่งกันและกัน ให้ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน และให้สิทธิเสรีภาพ

ในการตัดสินใจร่วมกันปฏิบัติหรือดำเนินการใด ๆ ที่ไม่ผิดกฎหมายและศีลธรรมตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยใช้เสียงส่วนใหญ่ รวมถึงเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมชุมชนเข้มแข็ง การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นให้สืบทอดถึงลูกหลาน และให้ลูกหลานได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงให้เกิดความยั่งยืน ทั้งยังสามารถเสริมสร้างความเป็นไทยให้ขยายวงกว้างออกไป

4. ประชาธิปไตยในสังคมไทย

ประชาธิปไตยในสังคมไทย เป็นความต่อเนื่องจากการปฏิบัติจริงจากระดับครอบครัวจนเกิดความเคยชิน ขึ้นไปสู่การปฏิบัติภายนอกครอบครัวถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการอยู่ร่วมกับคนในชุมชนที่เป็นสังคมขนาดเล็กไปจนถึงสังคมขนาดใหญ่คือ ภายนอกทั่วไป หากหลักการประชาธิปไตยอยู่ในกระแสเลือดแล้ว การปฏิบัติในสถานที่ใดเวลาใดย่อมเหมือนกันทุกที่ทุกเวลา และตระหนักถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนหากได้พบเห็นย่อมจะไม่นิ่งเฉยที่จะร่วมด้วยช่วยกันในการปรับปรุงพัฒนาวิถีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวม ซึ่งในสภาวะสังคมเมื่อพบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและตรวจสอบแล้วว่าจริง จะสามารถใช้สื่อออนไลน์ช่วยกันประณาม หรือที่เรียกว่าแรงกดดันทางสังคมเพื่อให้เกิดความละอายและยังเป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงใด ๆ ตามความต้องการของสังคมหมู่่มากที่อยู่ภายใต้บริบทของเหตุผลแต่ไม่ใช่อำนาจเงินอำนาจอิทธิพลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

5. ประชาธิปไตยในสังคมโลก

ประชาธิปไตยในสังคมระดับโลก หมายถึงการปฏิบัติในฐานะประชาชนหรือมนุษย์คนหนึ่งบนโลกใบนี้ ที่ย่อมได้รับสิทธิมนุษยชนติดตัวมาตั้งแต่เกิด ที่จะเลือกทำหรือไม่ทำตามความสมัครใจภายใต้หลักกฎหมาย และต้องกระทำตามบริบทข้อตกลงของแต่ละประเทศ หากได้เข้าไปอยู่ในประเทศนั้น หากตัวเรามีการปฏิบัติในลักษณะของประชาธิปไตยติดตัวไป เมื่อไปอยู่ที่ใดย่อมสามารถปฏิบัติได้อย่างแน่นอน การละเมิดสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่นย่อมจะไม่กระทำโดดเด็ดขาด สังคมไทยสังคมย่อมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

แนวทางการปฏิบัติดังกล่าวตั้งแต่ข้อ 1-5 ย่อมต้องได้รับการสนับสนุน ดังนี้

1. บทบาทรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ ต้องตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว โดยดำเนินการ ดังนี้
  - 1.1 บรรจุนโยบายไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายถ้าเป็นไปได้ เพื่อให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์และทำให้ทุกคนปฏิบัติตาม
  - 1.2 กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ชาติ หรือเป็นนโยบายในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทุกปี เนื่องจากผลที่เกิดขึ้นต้องอาศัยเวลาและความต่อเนื่องในทางปฏิบัติ จนสามารถกระจายสู่การปฏิบัติในวงกว้างได้อย่างแท้จริง
  - 1.3 ผู้นำประเทศกระทำเป็นแบบอย่าง หรือเป็นต้นแบบปฏิบัติที่ดี รวมถึงผู้บริหารระดับสูงทุกระดับ ตั้งแต่ระดับของประเทศระดับจังหวัด ระดับหน่วยงาน และระดับครอบครัว

- 1.4 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นย้ำเตือนให้การปฏิบัติฝังในสมองและซึมซับการปฏิบัติในพฤติกรรมรายบุคคลอาจใช้ผู้มีชื่อเสียงหรือดารา นักแสดงช่วยประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทาง ทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในทุกรูปแบบ โทรคมนาคม ทุกเส้นทางการสื่อสาร โฆษณาในทุกรูปแบบลงมาถึงโทรศัพท์มือถือและช่องทางการสื่อสารที่สามารถเจาะเข้ารายบุคคลได้
- 1.5 นำหลักการดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติในระดับรัฐบาล จังหวัด หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนครอบครัวอย่างต่อเนื่อง
- 1.6 กำหนดรางวัลเสริมแรงจูงใจ ประกาศเป็นบุคคลต้นแบบ ครอบครัวต้นแบบ หน่วยงานต้นแบบ และสังคมต้นแบบ เป็นต้น
2. บทบาทระดับหน่วยทุกหน่วยงานและสถานศึกษา
  - 2.1 รับนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังในลักษณะ PDCA (Plan Do Check Act) โดยจัดทำแผนการปฏิบัติ ดำเนินการปฏิบัติตามแผน ติดตามประเมินการปฏิบัติ สรุปผลการปฏิบัติและกำหนดเป็นระเบียบหรือมาตรฐานการปฏิบัติ
  - 2.2 เครือข่ายการปฏิบัติชนิดไม่ข้ามสายงาน (Non Cross Functional) เป็นกลุ่มที่มีลักษณะงาน สายอาชีพเดียวกัน หรือลักษณะหน่วยงานองค์กรเป็นแบบเดียวกัน ที่ต้องร่วมมือเรียนรู้การปฏิบัติร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - 2.3 เครือข่ายการปฏิบัติชนิดข้ามสายงาน (Cross Functional) เป็นกลุ่มที่มีลักษณะงานที่มีความแตกต่างกัน ลักษณะหน่วยงานองค์กรต่างกัน ที่ต้องสร้างโอกาสการเรียนรู้ การปฏิบัติที่แตกต่างเพื่อต่อยอดหรือนำมาปรับใช้ในหน่วยงานของตนเอง อาจมองเห็นสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เคยคิดมาก่อนเป็นการช่วยเหลือในทางสร้างสรรค์ให้สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
  - 2.4 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันแบบไม่เป็นเครือข่าย เป็นการเปิดเวทีระดับประเทศที่เป็นต้นแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และวิธีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ
3. บทบาทประชาชนคนในชาติและผู้เยี่ยมเยือน ซึ่งจะเป็นตั้งแต่คนในครอบครัวที่ต้องให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและของตนเองไปพร้อม ๆ กัน และบทบาทของประชาชนชาวไทยในการยกระดับคุณภาพของการปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตยเพื่อให้สังคมที่เราอยู่สูงขึ้นอย่างทั่วถึงและมีความน่าอยู่มากยิ่งขึ้น รวมถึงบทบาทชาวต่างประเทศที่เป็นผู้มาเยือนต้องเข้ารับทของประชาชนชาวไทย และเป็นข้อตกลงที่ต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตลอดช่วงระยะเวลาที่พำนักในไทย หากเขาประทับใจ จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศได้และยังช่วยประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงให้กับประเทศ ทั้งยกระดับประเทศเมื่อน่าอยู่ในขั้นสู่ระดับที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับระดับโลกได้ รวมถึงนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเยี่ยมเยือนประเทศอีกหลายรอบในอนาคต ซึ่งจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

บทสรุป

ปัจจุบันประเทศไทยได้ดำรงการปกครองโดยใช้ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น พระประมุขซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่การใช้พระราชอำนาจด้านนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ทรงมิได้ใช้พระราชอำนาจเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง แต่มีองค์กรหน่วยงานที่รับผิดชอบต่างกันไป พระราชอำนาจทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นฐานะประมุขของรัฐ หรือในฐานะอื่น ได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

การบริหารประเทศเป็นของผู้บริหารหรือนายกรัฐมนตรีในรูปของคณะรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งโดยประชาชนเสียงข้างมาก ทำการบริหารประเทศตามวาระ หากมีการไม่ชอบธรรม ไม่โปร่งใส มีการคอร์รัปชัน หรือเกิดปัญหาใด ๆ ที่ไม่เป็นธรรมและส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยรวมแล้ว ประชาชนจะลุกขึ้นมาต่อต้าน ประท้วงเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ทั้งระดับไม่รุนแรงจนถึงระดับรุนแรงมาก ถึงขั้นเสียชีวิตและทรัพย์สิน หรืออาจเกิดการรัฐประหาร ซึ่งปรากฏให้เห็นอยู่เนือง ๆ และพบว่า ประเทศไทยมีการทำรัฐประหารสูงในอันดับ 4 ของโลก ซึ่งสะท้อนถึงความเสถียรภาพในการปกครอง ประเทศว่าอยู่ในระดับใด และประชาชนมีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากน้อยเพียงใด ตลอดจนสามารถนำสู่การปฏิบัติจริงได้หรือไม่อย่างไรและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ จากบริบทข้างต้น เป็นบทความที่นำเสนอพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย บทเรียนสำคัญของต่างประเทศและทุกระดับ ผู้นำต่างประเทศที่ผ่านประสบการณ์มาอย่างโชกโชน จะเป็นบทเรียนที่ดี รวมถึง ความขัดแย้งแบบ คร่าว ๆ ในสังคมไทยในประเทศไทยถือเป็นบทเรียนที่ดี และไม่ควรให้เกิดขึ้นซ้ำอีก โดยเสนอเป็น แนวทางในการสร้างประชาธิปไตยในสังคมไทยอย่างยั่งยืน ด้วยการเรียนรู้อย่างเข้าใจและที่สำคัญที่สุด คือการปฏิบัติ การสอนไม่ช่วยอะไรได้ แต่การปฏิบัติจริงเท่านั้นจะทำให้เรารู้ว่าเนื้อแท้ของ ประชาธิปไตยอย่างแท้จริงเป็นเช่นไร มีขอบเขตขนาดไหน และคำว่าเหมาะสม เหมาะสมอย่างไร โดย โมเดลประกอบด้วย การปฏิบัติในรูปแบบประชาธิปไตยแบบครัวเรือนเครือญาติ ประชาธิปไตยแบบ โรงเรียนสถานศึกษาและสถานที่ทำงาน ประชาธิปไตยแบบชุมชน ประชาธิปไตยแบบสังคม ประเทศชาติ และประชาธิปไตยแบบสังคมโลก รวมถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องให้การสนับสนุนอีก 3 ระดับ คือ ระดับผู้นำประเทศและรัฐบาล ระดับผู้นำหน่วยงานองค์กร และระดับประชาชนคนไทยและ ผู้เยี่ยมเยือน ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติลงถึงระดับล่างและขึ้นสู่ระดับบนด้วยความสม่ำเสมอต่อเนื่องจน กลายเป็นวัฒนธรรมการปฏิบัติในประเทศไทย จึงจะเกิดความยั่งยืนแม้จะใช้เวลานาน แต่หากไม่เริ่ม การเปลี่ยนแปลงในระดับครัวเรือนแล้ว การสอนในโรงเรียนสถาบันการศึกษาย่อมไร้ประโยชน์เพราะ ไม่สามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง รวมถึงการเกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานที่ทำงานจะยิ่ง เป็นไปได้ยาก เนื่องจากการปรับเปลี่ยนในระดับผู้ใหญ่จะยากยิ่งกว่าในระดับเด็กที่พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ได้ง่ายกว่า ยกเว้นแต่ระดับผู้ใหญ่ในฐานะผู้นำครอบครัวได้รับบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติภายใน ครัวเรือนที่อยู่ภายใต้การดูแลของเขา ซึ่งมีโอกาสเกิดการเปลี่ยนแปลงได้เพราะส่งผลกระทบต่อ ครอบครัวเขาโดยตรง ทั้งหมดนี้ หากได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายอนาคตประชาธิปไตยใสสะอาดไม่มี นัยแอบแฝงจะฉายแสงให้เห็นผล โดยช่วยให้ประชาชนชาวไทยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2551). *แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2552-2556)*. ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.

กิตติพงษ์กิตยารักษ์. (2547) *มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

คณะกรรมการปฏิรูป (คปร.). (2554). *แนวทางการปฏิรูปประเทศไทย : ข้อเสนอต่อพรรคการเมืองและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง*. นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูป (สปร.).

ชลธิราส์ตยาวัฒนา. (2546). *พลวัตสิทธิชุมชน : กระบวนทัศน์ทางมานุษยวิทยา*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์การมหาชน).

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540. (2540). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550. (2550). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก.

รุจิรา เตชางกูรและ สุรพันธ์ ทับสุวรรณ. (2543). *หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง*, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง; กรุงเทพฯ ฯ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2552). *หลักการยกยอการที่ว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศแนวทางสร้างหลักประกันคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้ก้าวไปสู่ความเสมอภาคและเคารพสิทธิทางเพศ*. (แปลจากเรื่อง The YOGYAKARTA PRINCIPLES The Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity โดยไพศาลลิขิตปรีชากุล(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

เสน่ห์ จามริก. (2546). *ฐานทรัพยากร ทันชีวิตสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร.

สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ (2550) "ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของการรัฐประหารในประเทศไทย", รัฐประหาร 19 กันยา รัฐประหารเพื่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข, สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน. กรุงเทพฯ ฯ

อัจฉราฉายากุล, ชมพูนุทเฉลิมศิริกุลและปิยนุชฉัตติพัฒนะ. (2546). *พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์การศาสนากรมการศาสนา.

<http://www.dek-d.com/education/35857/>

<http://www.manager.co.th/Japan/ViewNews.aspx?NewsID=9580000064819>

<http://www.thairath.co.th/content/539207>

<https://witayakornclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic/วิทยากร เชียงกูร>

<http://www.khunsri.go.th/index.php?name=knowledge&file=readknowledge&id=3>

<http://www.oknation.net/blog/Montparnasse/2016/02/29/entry-1>
